

Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysileri ve Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysi Kültürünü Yaşatan Folklor Elçisi Zeynep Demirbaş

Received/Geliş: 12/07/2016
Accepted/Kabul: 27/09/2016

Mine CERANOĞLU*

Öz

Kültür; toplumların yaşadıkları coğrafyalara ve geçirdikleri sosyal süreçlere göre oluşturdukları somut ve somut olmayan değerlerdir. Kültürel değerlerden geleneksel giysi ve aksesuarlar, ait oldukları toplumların kimliğini ve kültürel zenginliğini yansıtmakta, birçok bilgiyi günümüze taşıyarak ulusların geçmişlerini geleceğine bağlamaktadır. Kültürel değerlerin korunması ve yaşatılmasında pek çok kurum ve kuruluşun yanında bireylere de önemli görevler düşmektedir.

Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi, tarihte birçok devletin hâkimiyetine tanık olmuş, Türk hâkimiyetine geçtikten sonra Şebinkarahisar'ın önemi artmıştır. Şebinkarahisar, uzun yıllar sancak beyliği ve vilayet olarak bir kültür merkezi haline gelmiştir. Cumhuriyet tarihinde Şebinkarahisar, 1933 yılına kadar il statüsünde kalmış; fakat tarihte yaşanan yangın, deprem gibi birçok olumsuzluk nedeni ile 1933 yılında Giresun iline ilçe olarak bağlanmıştır. Karadeniz ve İç Anadolu kültürünün yoğun bir şekilde yaşandığı ilçede geleneksel kadın giysileri, diğer yörelerden farklı olarak karakteristik bir özelliğe sahiptir. Günümüzde Şebinkarahisar ilçesi geleneksel giysi kültürünü yaşatmak için köylerin dernek yöneticileri ve folklor elçileri, farklı platformlarda bu giysi kültürünü yaşatmaya devam ettirmektedir.

Çalışmada; Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi geleneksel kadın giysi ve aksesuarlarını incelemek ve Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi kültürünün yaşatılması için insan rolünün önemini Zeynep Demirbaş'ın yaptığı çalışmalar ile örneklandırmek amaçlanmıştır.

Çalışmada betimsel yöntem kullanılmış ve Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi kültürünü yaşatmak için çaba gösteren Zeynep Demirbaş ile görüşme yapılmıştır. Ayrıca Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarları için saha araştırması yapılmıştır. Özel koleksiyondan temin edilmiş giysi ve aksesuarların fotoğrafları çekilmiş, kalıp çizimleri yapılmıştır. Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarlarında kullanılan malzemeler, renkler, uygulanan model, kesim ve süsleme teknikleri betimlenmiştir. Çalışma sonunda, geleneksel giysi kültürünün yaşatılması için çaba gösteren gönüllü bireylerin desteklenmesi, ödüllendirilmesi ve literatüre kazandırılması ile ilgili önerilere yer vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel giyim, folklor, insan, kadın, kültür.

---

*Öğr. Gör. Dr. Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Moda Tasarımı Bölümü, mine.ceranoglu@gmail.com

Traditional Woman Clothes of Sebinkarahisar And Zeynep Demirbaş, Folklore Envoy, Keeping Alive Traditional Woman Clothing of Culture

Abstract

Culture is tangible and intangible values formed according to the process of the people where they spend and live. Traditional clothing and accessories of cultural values reflect the identity and cultural wealth of the society to which they belong and brings the history of nations to the future by carrying a lot of information today. The individuals have many important roles in survival and preservation of cultural heritage in addition to many organizations and institutions.

Sebinkarahisar district of Giresun, witnessed the rule of many states in history, after the Turkish domination has increased in its importance after the Turkish domination and has become the standard cultural center as principality and province for many years. Sebinkarahisar became a province until 1933 during the history of Republic; but it is connected to the town of Giresun province in 1933 because of the many adversities in history. Traditional women's clothing of Sebinkarahisar being experienced an intensive culture of Black Sea and Central Anatolia Regions has a characteristic feature different from the cultures of other regions. Today, the presidents of associations and the representative of folklore in the villages continue to keep alive the traditional clothing culture of Sebinkarahisar district on different platforms.

This study aims to examine the traditional women's clothes and their accessories of Sebinkarahisar district. Giresun and to illustrate the importance of the role of human with the works of Zeynep Demirbaş in order to keep the culture of the traditional women clothing of Sebinkarahisar district alive.

It is used descriptive method in this study and is personally interviewed with Zeynep Demirbaş, who makes efforts to keep this culture alive. It is also conducted field research for the traditional women's clothes and their accessories. The photographs of the women's clothes and the accessories supplied from the private collections are taken and pattern drawings are made. The materials, colors, applied patterns, cutting and finishing techniques used in Sebinkarahisar traditional women's clothes and accessories are described. At the end of study, it is given some proposals on being supported, rewarded and added to the literature of the volunteers who makes efforts to keep the traditional women clothing culture alive.

Key Words: Traditional clothing, folklore, human, women, culture.

Giriş

Kültür, bir topluma özgü bilgi, alaka, alışkanlık, tavır, tutum, görüş ve zihniyetle ilgili her türlü davranış şekillerini oluşturan maddi ve manevi öğelerdir (Turhan, 1959: 40). Binalar, yollar, köprüler, savaş alanları, giyim eşyaları, gelenekler, sözlü ve yazılı unsurların tamamı bir toplumun kültürel öğelerini oluşturmaktadır (Demircioğlu, 2014). Küresel dünyada sanayileşme, iletişim, ulaşım, ekonomi ve kentleşme alanlarında yaşanan hızlı değişimler; kültürel değerlerin de hızla değişmesine neden olmaktadır (Bayraktar, 2014: 20).

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde “insan” kavramının öne çıkması ile kültürel değerlerin korunmasında; kültürel değerleri üreten ustalara, kültürel mirası taşıyan ve aktaran bireylere özel bir önem atfedilmektedir (Oğuz, 2003: 247-253; Ekici, 2010: 141-142). UNESCO tarafından hazırlanan “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” nde somut olmayan kültürel mirasın ancak “yaşatarak koruma” prensibi ile gelecek kuşaklara aktarılacağı belirtilmiştir (Ekici ve Fedakâr, 2013: 50). Kültürel değerler, birçok kurum ve kuruluşun yanı sıra geçmişe değer veren gönüllü bireyler tarafından yaşatılarak korunmaktadır. Giresun ili Şebinkarahisar ilçesinde doğmuş olan Zeynep Demirbaş da geleneksel giysi kültürünün yaşatılması için çaba gösteren gönüllü bireylerden biridir.

Giysi kültürü; toplumların yaşadıkları coğrafyalara, geçirdikleri sosyal süreçlere, yaşayış biçimlerine, örf ve adetlerine göre şekillenerek dönemin özelliklerini yansıtmaktadır (Göklüberk Özlü ve Ceranoğlu, 2015: 558). Sosyo - ekonomik ve kültürel değişime paralel olarak yaşam biçimlerinin de farklılaşması ile geleneksel giyim kültürü de etkilenmektedir. Hızla yok olan geleneksel giyim kültürü, kısmen de olsa bazı kırsal kesimlerde devam ettirilmektedir ve geleneksel giysiler; geçmişe değer veren insanların sandıklarında muhafaza edilmektedir. (Ölmez ve Şimşek, 2006: 474). Kentlerde ise geleneksel giysiler, yerini sadece özel günlerde giyilen modernize giysilere bırakmaktadır.

Giresun ili Şebinkarahisar ilçesine ait geleneksel kadın giysi ve aksesuarları, karakteristik bir özelliğe sahiptir. Giysi ve aksesuarlar; renk, malzeme, model, kalıp ve süsleme özellikleri bakımından araştırılacak niteliktedir ve takım olarak giyildiğinde “fingo” adını almaktadır. Giresun ili

Şebinkarahisar ilçesi geleneksel kadın giysileri, ayrıca Alışar, Doğanyuva, Doludere, Dönençay, Hasanşeyh, Kayadibi, Ocaktaşı, Sarıyer, Sipahi, Turpçu köylerinde özel günlerde giyilmeye devam etmektedir. Şebinkarahisar geleneksel kadın giysileri; başa takılan, üst - alt bedene giyilen, bele takılan ve ayağa giyilen giysi ve aksesuarlardan oluşmaktadır. Geleneksel kadın giysilerinden pullu yazma ve tepelik başa takılmakta; köynek şalvar, üç etek ve fingo (cepken) bedene giyilmekte; kuşak ve peştamal bele takılmakta ve çorap ayağa giyilmektedir (Kaynak Kişi: Zeynep Demirbaş, 20/04/2014).

Fotoğraf 1. 2008 Yılı Şebinkarahisar Halk Oyunu Ekibi (Çakın Fotoğraf Koleksiyonu, 2016).

Fotoğraf 2 - 3. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysilerinden Köynek, Şalvar ve Üç Etek Entari (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 4 - 5 - 6. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysilerinden Fingo Örnekleri (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 7 - 8. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Aksesuarlarından Kuşak, Çorap ve Pullu Yazma (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Amaç ve Önem

Çalışmada; Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi geleneksel kadın giysi ve aksesuar özelliklerinin incelenerek belirlenmesi, belgelenmesi ve geleneksel giysi kültürünün yaşatılmasında insan rolünün öneminin Şebinkarahisarlı Zeynep Demirbaş'ın yaptığı çalışmalar ile açıklanması amaçlanmıştır. Geleneksel giysi ve aksesuarlar; günümüzde düğün, kutlama, folklor gösterileri vb. etkinlikler dışında, gündelik yaşamda tercih edilmemektedir. Tarihi süreç içerisinde giysi kültürünün aktarımında bireylerin rolü büyüktür. Giysi kültürlerinin bireylere aktarımı konusunda gönüllü olan diğer folklor elçilerine örnek olması bakımından çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Çalışmada, betimsel yöntem kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Giresun ili Şebinkarahisar ilçesinde alan araştırması yapılmıştır. Özel koleksiyon Zeynep Kayış'a ait geleneksel kadın giysileri ve aksesuarları incelenmiş ve fotoğraflarla görselleştirilmiştir. Giysi ve aksesuarlarda kullanılan malzemeler, tercih edilen renkler, giysi ve aksesuarın modeli ve süslemesi ile ilgili teknik bilgiler betimlenmiş ve giysi ve aksesuarlara ait kalıp çizimleri yapılmıştır. Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi kültürünün yaşatılması için folklor elçisi olan Zeynep Demirbaş ile görüşme yapılarak giysi kültürünün yaşatılması hakkında görüşme yapılmıştır.

Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysi ve Aksesuarlarının İncelenmesi

Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarları, genç kızlar için 9 parçadan, gelinler için 10 parçadan oluşmaktadır (Kaynak Kişi: Zeynep Demirbaş, 20/04/2014). Şebinkarahisar kadınları tarafından emek verilerek hazırlanan giysi ve aksesuarlar özel günlerde sırasına göre şu şekilde giyilmektedir:

1) Köynek	4) Fingo	7) Pullu Yemeni
2) Şalvar	5) Kuşak	8) Tepelik (Gelinler takmaktadır.)
3) Üç - Etek Entari	6) Önlük	9) Çorap
		10) Ayakkabı

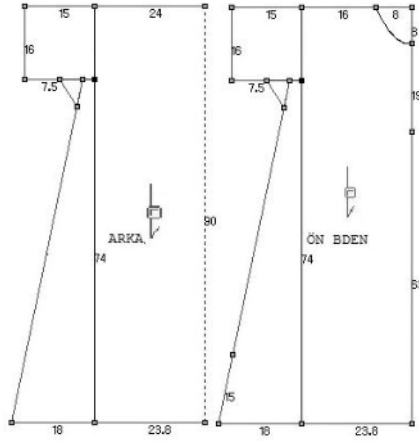
Fotoğraf 9 - 10 - 11. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysi ve Aksesuarlarının Önden, Arkadan ve Yandan Görünümü (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Çalışmada; Turpçu köyünde ikamet eden Zeynep Kayış'a ait geleneksel kadın giysileri ve aksesuarları; malzeme, renk, model, süsleme ve kalıp özellikleri açısından giyinme sırasına göre incelenmiştir.

Örnek 1. Köynek

Fotoğraf 12 - 13 - 14 - 15. Köyneğin Önden, Arkadan, Yandan Görünümü ve Yaka Detayı (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Şekil 1. Köyneğin Kalıp Çizimi

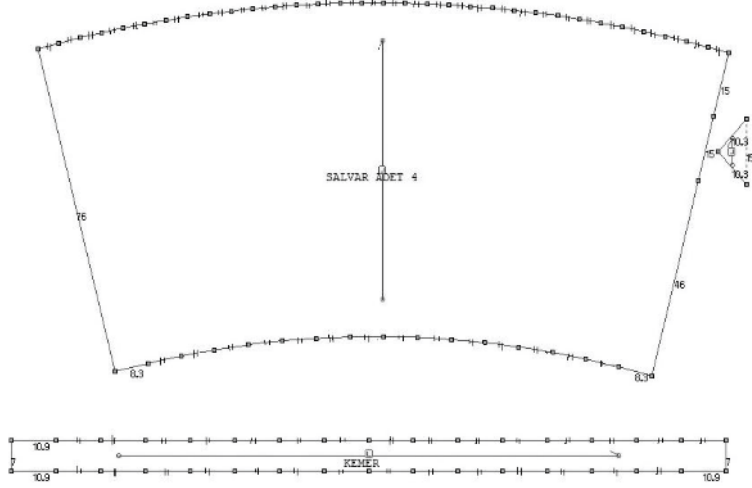

Köyekte, beyaz zemin üzerine lacivert puantiyeli pamuklu kumaş kullanılmıştır. Yörede beyaz zemin üzerine küçük çiçek desenli kumaşlar da tercih edilmektedir. Köyneğin ön ve arka bedeninde, kol altından etek ucuna doğru genişleyen kesim uygulanmıştır. Köyneğin ön ve arka beden ortası kumaş katıdır, köyneğin ön ve arka bedeni birlikte kesilerek köyekte omuz dikişi uygulanmamıştır. Sıfır yakalı köyneğin ön ortasında 19 cm uzunluğunda yırtmaç uygulanmış ve yırtmaç pervaz ile temizlenmiştir. Takma kol uygulanan köyneğin kol boyu omuz ile dirsek arasındadır ve kol altına katlanınca üçgen şeklini alan kare parça yerleştirilmiştir. Bu parçalara yörede peyik adı verilmektedir ve bu parçalar, kollara rahat hareket sağlamak amacıyla yerleştirilmektedir. Köyneğin boyu diz hattındadır ve yan dikişlerde 7cm. uzunluğunda yırtmaç bırakılmıştır. Köyneğin etek ucu, tığ işi ile; ön beden yırtmacı ise zikzak dikiş ile süslenmiştir.

Örnek 2. Şalvar

Fotoğraf 16 - 17 - 18. Şalvarın Önden, Arkadan ve Yandan Görünümü (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

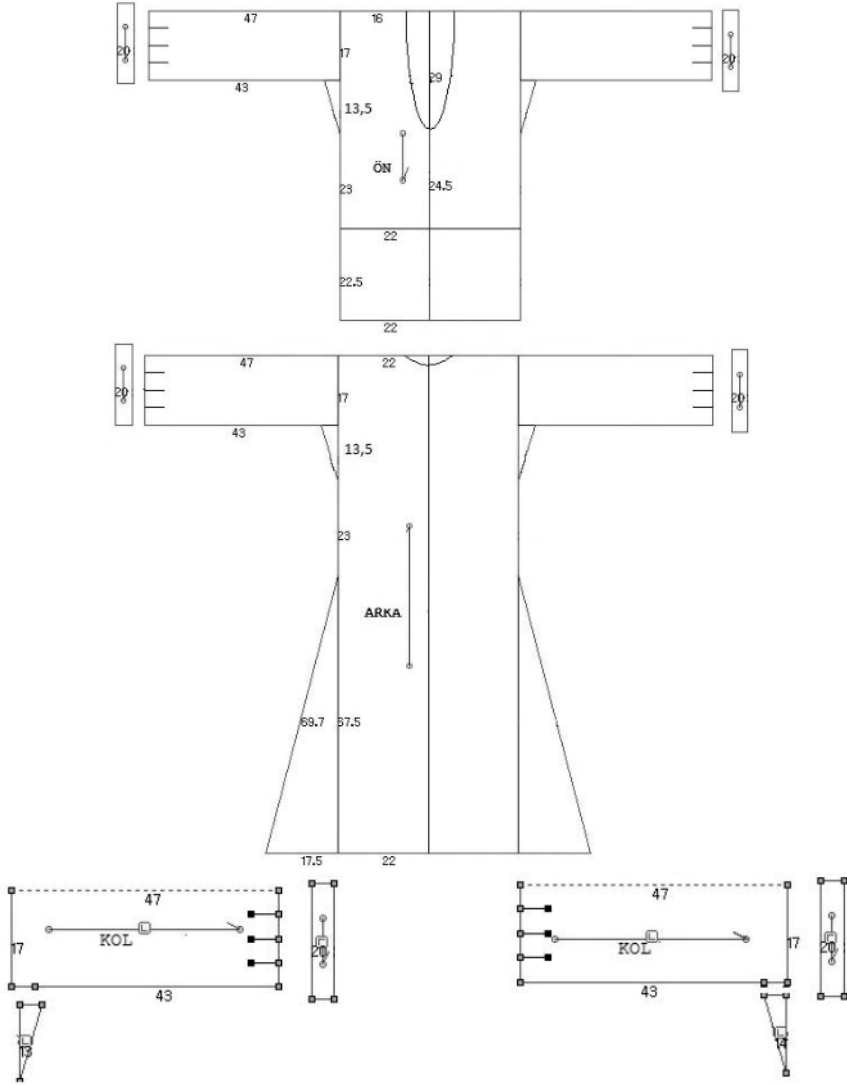
Şekil 2. Şalvarın Kalıp Çizimi

Şalvarda simli sentetik iplik ile dokunmuş desenli, jakarlı kumaş kullanılmıştır. Kumaş, yörede “telli” adını almaktadır. Şalvar, bol kesimlidir ve dört parçadan oluşmaktadır. Şalvara ağ formu kazandırmak için çiçek desenli pazen kumaştan “kuş” adı verilen kare (ek) parça yerleştirilmiştir. Şalvarın beline çiçekli basma kumaştan parça yerleştirilmiştir. Yörede beline parça yerleştirilmeyen model örnekleri de bulunmaktadır. Beli ve paçası lastikle büzdürülen şalvarın boyu baldır hattındadır. Amerikan bezi ile astarlanan şalvarda süsleme uygulanmamıştır.

Örnek 3. Üç Etek - Entari

Fotoğraf 19 - 20 - 21. Üç Etek - Entarinin Önden, Arkadan ve Yandan Görünümü
(Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Şekil 3. Üç Etek - Entari'nin Kalıp Çizimi

Üç etek - entaride, simli sentetik iplik ile dokunmuş desenli jakarlı kumaş kullanılmıştır. Bu kumaş, yörede “telli” adını almaktadır. Üç etek - entarinin ön bedeninde, kol altından etek ucuna doğru düz kesim; üç etek - entarinin arka bedeninde, belden etek ucuna doğru genişleyen kesim uygulanmıştır. Üç etek - entarinin arka beden ortası kumaş katıdır ve üç

eteğin ön ve arka beden birlikte kesilerek üç etek - entaride omuz dikişi uygulanmamıştır. “V” yakalı üç etek - entaride takma kol uygulanmış ve kol ağzına manşet yerleştirilmiştir. Üç etek - entarinin kol boyu bileğin biraz altındadır ve kol altına peyik adı verilen katlanınca üçgen şeklini alan kare parça yerleştirilmiştir. Üç etek - entarinin ön beden boyu kalça ile diz arasında; arka beden boyu ise baldırdadır. Etek ucunda 22, 5 cm. uzunluğunda yırtmaç bırakılmıştır. Krem rengi kumaş ile astarlanan üç etek - entaride süsleme uygulanmamıştır.

Örnek 4. Fingo (Cepken)

Fotoğraf 22 - 23. Fingonun Önden ve Arkadan Görünümü (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

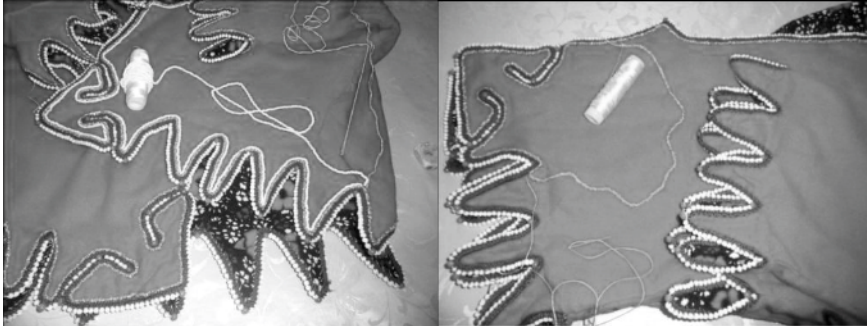
Fotoğraf 24 - 25. Fingonun Önden Beden ve Kol Ağızı Süsleme Detayı (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

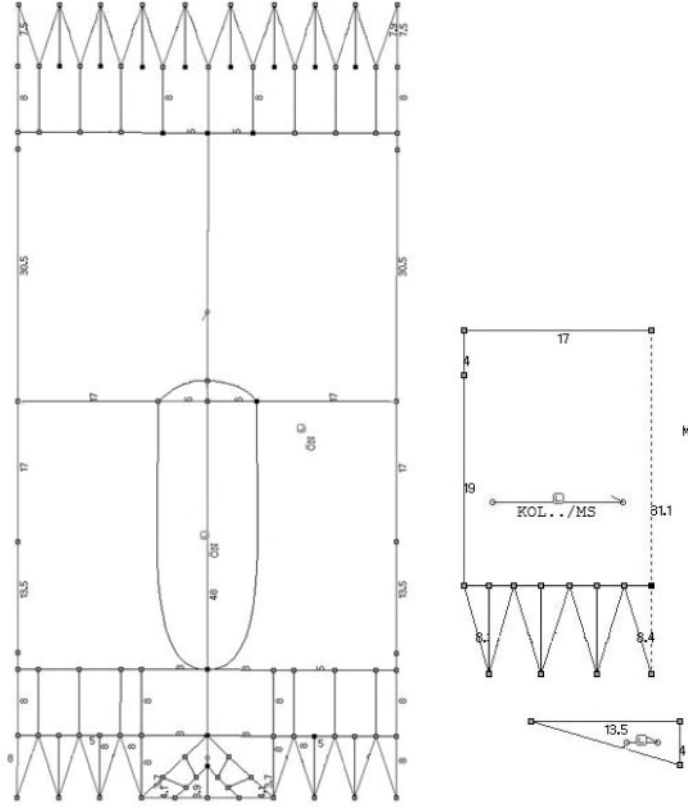
Fotoğraf 26. Süsleme Uygulanmamış Fingo (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 27 - 28 - 29 - 30. Kaytanın Elde Örülmesi (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 31 - 32. Fingonun Kaytan ve Boncuk İle Süslenmesi (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Şekil 4. Fingonun Kalıp Çizimi

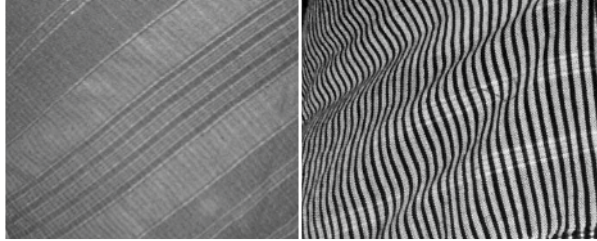
Fingoda, desenli pazen kumaş kullanılmıştır. Fingonun ön ve arka bedeninde, kol altından etek ucuna düz kesim uygulanmıştır. Fingonun arka beden ortası kumaş katıdır ve fingonun ön ve arka bedeni birlikte kesilerek fingoda omuz dikişi uygulanmamıştır. “U” yaka uygulanmış fingoda takma kol uygulanmıştır. Kol boyu dirseğin biraz altında olan fingonun kol ağzı, üçgen dilimli kesilmiş ve kol altına peyik adı verilen ek parça yerleştirilmiştir. Boyu belde olan fingonun etek ucu, üçgen dilimli kesilmiştir. Etek ucunda uygulanan üçgen dilimler, yörede “koçboynuzu” olarak adlandırılmaktadır. Çiçek desenli kırmızı pazen kumaş ile astarlanan fingonun etek ucu ve kol ağzı kaytan (elde orlon iplik ile oluşturulur) boncuk (iri - küçük kum boncuk, boru boncuk) ve pul (yaprak, yıldız, yuvarlak) ile süslenmektedir. Süsleme işlemi, fingo dikildikten sonra elde yapılmaktadır.

Fingo modellerinin isimleri; süslemede uygulanan desene göre yörede “çubuklu, çingilli, cepli, elmalı, çiçekli” isimlerini almaktadır. Süslemede bitkisel, geometrik ve figürlü bezemeler kullanılmaktadır.

Örnek 5. Kuşak

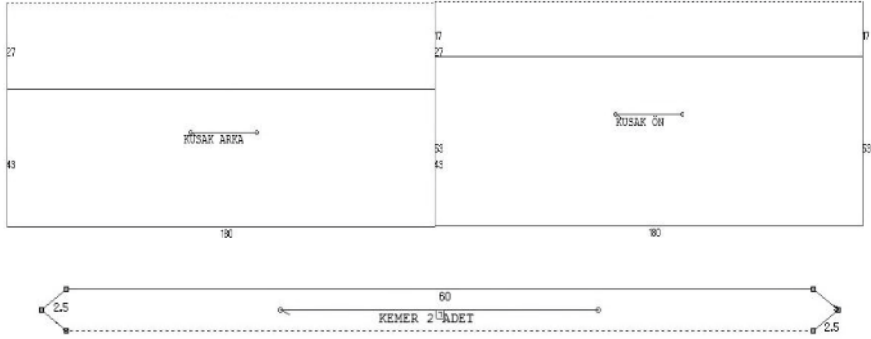

Fotoğraf 33 - 34 - 35. Kuşağın Önden, Arkadan ve Yandan Görünümü (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 36 - 37. Kuşakta Kullanılan Dokumanın Yüzü ve Tersi (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Şekil 4. Kuşağın Kalıp Çizimi

Kuşak; bele sarılan, beli hem sıkı hem de sıcak tutan bir aksesuardır. Kuşakta “Kastamonu Şal Dokuması” kullanılmaktadır. Bele bağlanan ve dikdörtgen olan kuşağa karakteristik bir özellik kazandırılmakta ve arka bedende üçgen şekil oluşturulmaktadır. Kastamonu şal dokumasında 35 cm. uzunluğunda püsküller bulunmaktadır. Yörede renkli orlon ipliklerle süslenen kuşak örnekleri de kullanılmaktadır.

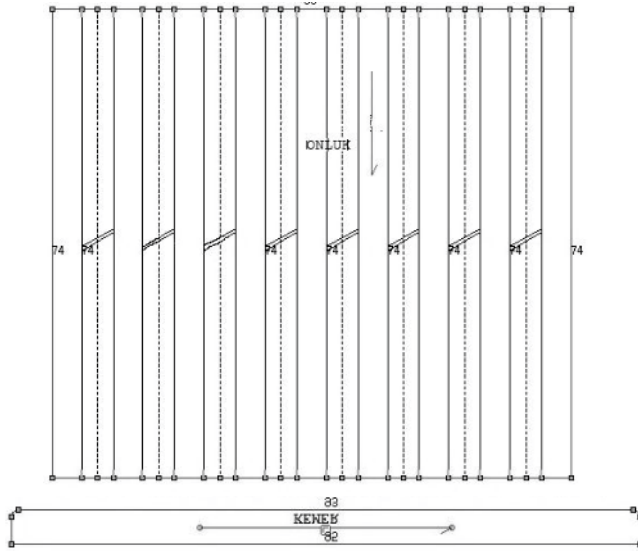
Örnek 6. Önlük

Fotoğraf 38 - 39 - 40. Önlüğün Önden, Arkadan ve Yandan Görünümü (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 41. Önlüğün Süsleme Detayı (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

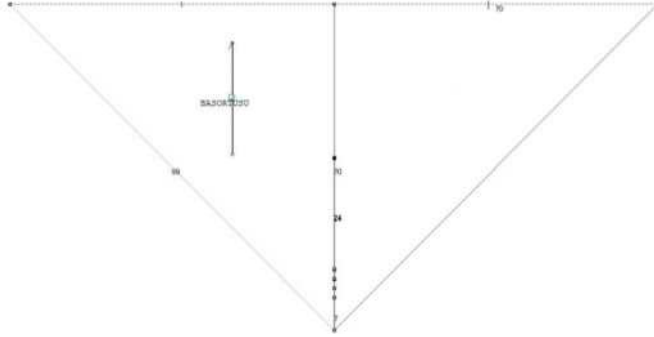
Şekil 5. Önlüğün Kalıp Çizimi

Önlük, giysiyi tamamlayan aksesuarlardan biridir ve bele kuşağın üzerine takılmaktadır. Önlükte, el tezgâhlarında dokunan yerel dokumalardan peştamal kullanılmıştır. Peştamal; ipek ve pamuk ipliğinden yapılmış ve kırmızı üzerine lacivert ve ince sarı çizgilerden oluşmaktadır. Önlüğün bele takılması için önlüğe “kolon” adı verilen kemer dikilmiştir. Kolon, kum boncuk ve pullarla istenilen modelde süslenmektedir. Önlüğün sol kenarına 4 adet püskül takılmıştır.

Örnek 7. Pullu Yemeni

Fotoğraf 42 - 43 - 44. Pullu Yemenin Önden, Arkadan Görünümü ve Süsleme Detayı (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Şekil 5. Pullu Yemeninin Kalıp Çizimi

Başa takılan pullu yemenide “hase” adı verilen beyaz tülbent kullanılmıştır. Kare kesilen pullu yemeninin kenarlarına, elde firkete ile örülen ve ucunda pullar olan ince oya şeritler dikilmiştir. Pullu yemeninin bir köşesine pullar, geometrik kompozisyonla oluşturularak yerleştirilmiştir. Pullu yemeninin tek bir köşesine uygulanan süsleme, yörede “kirma” adını almaktadır.

Örnek 8. Tepelik

Fotoğraf 45. Tepeliğin süsleme detayı

Tepelik, pullu yemeninin üzerine sadece gelin kızlar tarafından başa takılmaktadır. Tepeliğin üzeri; pul, payet, boncuk vb. hazır gereçler ile süslenmiş; tepeliğin içi, kumaş parçası ile kaplanmıştır. Tepeliğin başa takılabilmesi için tepeliğe kumaştan yapılmış bağcıklar takılmıştır.

Örnek 9. Çorap

Fotoğraf 46. Çorap

Geçmişte kadınlar tarafından yün iplerden elde örülen ve diz altına kadar uzanan beyaz çorap giyilmiştir; fakat günümüzde örgü çorapların kullanımı azalmış ve hazır olarak alınan düz, beyaz, uzun çoraplar tercih edilmeye başlanmıştır.

Örnek 10. Ayakkabı

Geçmişte kadınlar tarafından siyah lastik ayakkabı giyilmiştir; fakat günümüzde farklı modellerde ayakkabılar giyilmektedir.

Geleneksel Giysi Kültürünü Yaşatan Folklor Elçisi Zeynep Demirbaş

1958 yılında Giresun ili Şebinkarahisar ilçesi Alışar köyünde doğan Zeynep Demirbaş ev hanımıdır. 1960 yılından bu yana İstanbul ilinde ikamet eden ve Şebinkarahisar geleneklerini benimseyen Zeynep Demirbaş, “gönüllülük” ilkesine göre hareket ederek geleneksel kadın giysi kültürünü yaşatmak ve genç kuşaklara aktarmak için çaba harcamaktadır.

Fotoğraf 47. Zeynep Demirbaş

Zeynep Demirbaş, Şebinkarahisar geleneksel kadın giysileri ve aksesuarlarının tanıtılması için bireysel olarak 1996 yılından bu yana aktif bir şekilde çalışmaktadır. Her yıl İstanbul Feshane'de yapılan Giresun Günleri'ne katılan Zeynep Demirbaş, geleneksel kadın giysileri ve aksesuarlarının tanıtımını yapmakta ve televizyon programları için röpotaj vermektedir. 1996 yılından bu yana çeşitli televizyon programları için fingo temini ile uğraşan Zeynep Demirbaş, Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarları için maniler yazmış ve bu manileri katıldığı programlarda okumuştur:

“Köyneği var

basmadan

Yakası kırmızıdan

Sarmayan pişman olur

Karahisar kızından”

“Gelin şalvar

giyinmiş,

Yeşil çimene benzer,

Tutmuş yarin elinden

Köyün içinde gezer”

“Sırtındaki sarılı,

İpekten mi dikilmiş?

Nede güzel duruyor,

Sutaşıyla süslenmiş”

“Kız kuşağın ne

sıkı,

Belini de sıkıyor,

Tutmuş yarin elinden,

Hiç kimseden

korkmuyor”

“Peştemalın

kolanı,

Boncuklarla işlenmiş,

Peştemalımın rengi,

Bayrağıma benzemiş”

“Kırmızıdan

dikilmiş,

Kız fignon ne güzel,

Yari askerden gelmiş,

Yüreğinde sevinç var”

“Gelin pullu
bağlarken,
Kızlar heves edermiş,
Yarım gelse askerden
Gelin olsam ben
dermiş”

“Çorap elde örülür,
Nakış nakış görünür,
Sevdiğinin yanında,
Güzel kızlar görünür” (Kaynak Kişi: Zeynep
Demirbaş, 20/04/2014).

Fotoğraf 48 - 49. Feshane Günleri'nde Zeynep Demirbaş ve Zeynep Demirbaş İle Röpörtaj Yapılırken (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 50 - 51 - 52. Geleneksel Giysi Kültürünü Tanıtmak İçin Tv Programına Katılan Zeynep Demirbaş (Çakın Fotoğraf Koleksiyonu, 2013).

Zeynep Demirbaş, geleneksel kadın giysisine çok önem verdiği için 56 yaşında İsmek Modelistlik Kursu'na gitmiş ve Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarlarının kolaj çalışmasını yapmıştır.

Fotoğraf 53 - 54. Kolaj Çalışması ve Zeynep Demirbaş Kuşak Dikerken (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Zeynep Demirbaş, İstanbul Şebinkarahisarlılar Derneği'nde düzenlenen her etkinliğe geleneksel kadın giysi ve aksesuarları ile katılmaktadır. Şebinkarahisar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu öğrencileri için düzenlenen ve Tasarımcı Esin Ertan'ın konuk olduğu söyleyişe Zeynep Demirbaş, geleneksel giysileri ile katılmıştır. Şebinkarahisar geleneksel giysileri ve aksesuarlarını moda tasarımcısına tanıtmıştır.

Fotoğraf 55. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysilerinin Tasarımcı Esin Ertan Tarafından İncelemesi (Ceranoğlu Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Zeynep Demirbaş, Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi kültürünü yaşatabilmek için kendi düğününden beri akrabalarının özel günlerinde ve kına gecelerinde gelinlere fingo giydirmiş, kız torunları için fingo dikmiştir. Zeynep Demirbaş, Şebinkarahisar geleneksel giysilerin minyatürlerini oyuncak bebeklere giydirerek giysi kültürünü yaşatmaya çalışmaktadır.

Fotoğraf 56 - 57. Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysilerinin Özel Günlerde ve Kına Gecelerinde Giyilmesi (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Fotoğraf 58 - 59 - 60. Zeynep Demirbaş'ın Torunlarına Diktiği Fingo ve Fingolu Oyuncak Bebek (Demirbaş Fotoğraf Koleksiyonu, 2014).

Sonuç

Bir topluma özgü kültürel değerlerden giysi ve aksesuarlar; zamana ve sosyo - ekonomik olaylara bağlı olarak değişim göstermektedir. Kültürel etkileşimlerin ve değişimlerin hızla yaşandığı günümüzde, kültürel değerlerine sahip çıkmayan toplumların diğer toplumlara gittikçe benzediği ve özünü kaybettiği görülmektedir. Koç (2006 : 292) da günümüzdeki toplumların giyinme şekillerinin birbiriyle benzer hale geldiğini belirterek bu görüşü desteklemektedir. Bu sebepten dolayı toplumlar, gelecek nesilleri için somut ve somut olmayan önemli değerlerini korumalıdır.

Toplumlarda birçok kurum ve kuruluş; gelecek nesillere kültürel değerlerini aktarmak için çaba göstermektedir. Kurum ve kuruluşların yanı sıra gönüllü bireyler de kültürel değerlere sahip çıkmak için uğraşmaktadır. Kültürün bütün unsurları, yeni nesillere öncelikle bireyler vasıtasıyla aktarılmaktadır. Bu sebeple toplumda folklor elçileri, diğer insanlar için rol model olmaktadır ve kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve genç kuşaklara aktarılması konusunda önemli işlevleri yerine getirmektedir.

Çalışmada; Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarlarının model ve karakteristik özellikleri incelenmiş ve kültürel miras içinde önemli bir yere sahip olan geleneksel kadın giysilerinin yaşatılması için çaba gösteren folklor elçisi Şebinkarahisarlı Zeynep Demirbaş'ın çabaları hakkında bilgi verilmiştir.

Şebinkarahisar geleneksel kadın giysi ve aksesuarlarında; üst üste (katlı) giyinme geleneğinin olduğu görülmektedir. Giysi ve aksesuarlar gelinler tarafından giyildiğinde 10 parçadan; diğer kadınlar tarafından giyildiğinde 9 parçadan oluşmaktadır. Giysi ve aksesuarlar, birbirinden oldukça farklı renklerden oluşmaktadır. Kına gecesinde geleneksel giysileri giyen kadınlar ile gelini ayırt edebilmek için gelinin beline ayrıca süslü ve püsküllü üçgen örtü bağlanmaktadır.

Giysilerden köynek ve üç etek - entarinin kol özelliğinin aynı olduğu ve kollara katlanınca üçgen şeklini alan kare parçaların yerleştirildiği görülmektedir. Bu parçalar, kola rahat hareket sağlama özelliği kazandırmak için yerleştirilmektedir. Geleneksel giysilerden fignonun (cepken); aksesuarlardan pullu yemeni ve tepeliğin süslenmesi, karakteristik bir yapıya sahiptir ve emek verilerek özenle hazırlanmaktadır. Fingoda (cepken) uygulanan bezemeler, kişilerin zevkine göre değişmektedir. Aksesuarlardan çorap ve ayakkabının günümüz koşullarında üretilen çorap ve ayakkabılarla yer değiştiği dikkat çekmektedir. Aksesuarlardan kuşak; Kastamonu, Sivas ve Tokat illerinde de kullanılmaktadır; fakat her ilin bağlama tekniği farklı olduğu düşünülmektedir.

Zeynep Demirbaş, geleneksel kadın giysisini yaşatmak adına bireysel olarak çaba göstermektedir ve bu manevi görevi severek yapmaktadır. Zeynep Demirbaş gibi folklor elçileri sayesinde geçmiş ile gelecek arasında bağ kurulmakta ve gençlerin ilgileri kültürel alanlara çekilmektedir. Geleneksel giysi kültürünün yaşatılması ve yaşayan folklor elçilerinin gayretlerinin artırılması için;

- Folklor elçilerinin verdiği emekler desteklenmeli, ödüllendirilmeli ve literatüre kazandırılmalı,
- Gençler ile folklor elçilerinin buluşmasını sağlayacak projeler yapılmalı,
- Gençlerin folklor elçilerini rol model almaları sağlanmalı,
- Geleneksel giysi ve aksesuarlar kültürün bir parçası olarak muhafaza edilmeli,
- Kültürel değerlerin hızla yok olduğu küreselleşme sürecinde kültürel mirası yaşatmak için çabalar yoğunlaşmalı,
- Yerel kültür özellikleri keşfedilip kullanılmalı ve yerel özelliklerin sanatsal ve estetik yönleri yaşatılmalıdır.

Kaynakça

- Bayraktar, Z. (2014). Âşıklık Geleneğinin Yaşatılmasında Kültürel İcra Mekanı Olarak Eğitim Kurumlarının Rolü: İzmir Halk Aşıkları Derneği Örnekleme, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 7 Sayı: 1, Haziran, s: 20 - 35.
- Ceranoğlu, M. (2014). Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysileri Konulu Fotoğraf Koleksiyonu, Şebinkarahisar.
- Çakın, U. (2016). “Şebinkarahisar Geleneksel Halk Giysileri” Konulu Kişisel İletişim, 10.04.2016. Şebinkarahisar.
- Demirbaş, Z. (2014). “Şebinkarahisar Geleneksel Kadın Giysileri” Konulu Görüşme, 20.04.2014. İstanbul.
- Demircioğlu, İ., H. (2014). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar, Anı yayıncılık. Ankara.
- Ekici, M. (2010). Halk Bilgisi Derleme İnceleme Yöntemleri, Geleneksel Yayıncılık, Ankara.
- Ekici, M. ve Fedakar, P. (2013). “Ege Üniversitesi” Deneyimleriyle Somut Olmayan Kültürel Mirası “Yaşatarak Koruma”, Milli Folklor, Yıl: 25, Sayı: 100, s. 50 - 60.
- Göklüberk, Ö., P. ve Ceranoğlu, M. (2015). “Geleneksel Kadın Giysi Kültürünün Posta Pulları İle Tanıtılması”, Akademik Bakış Dergisi, Uluslar arası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi Sayı: 51., Eylül - Ekim, 557 - 572.
- Koç, A. (2006). Kütahya Merkezinde Giyim - Kuşam Kültüründeki Değişmelerin Çözümlemesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (2003). “Halkbilimi Çalışmalarının Yeni Dönemi: Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi”, Milli Folklor, s. 60, s. 247-253.
- Ölmez, N. F., ve Şimşek H. (2006). Senirkent (Isparta) Geleneksel Kadın Giysileri”, Halk Kültüründe Giyim - Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu, 15 - 17 Aralık 2006, Eskişehir.
- Turhan, M. (1959). Kültür Değişmeleri, Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Kaynak Kişi:**
Zeynep Demirbaş, 58 Yaşında, Ev Hanımı, İstanbul.